

Ненад Благојевић / Никола Татар
УЧЕЊЕ У ПАНДЕМИЈИ – *SUMMA* УТИСАКА
Тематски зборник радова

DOI: <https://doi.org/10.46630/upu.2023>

Зборник са научно-стручног скупа „Учење у пандемији – summa утисака”,
одржаног 24. и 25. септембра 2021. године.

Уредници:
др Ненад Благојевић
мр Никола Татар

Програмски и организациони одбор скупа:

проф. др Весна Симовић	мр Милош Милисављевић
доц. др Тамара Костић Пахноглу	мр Наташа Живић
доц. др Мирјана Бојанић Ћирковић	мр Стефан Здравковић
доц. др Ненад Благојевић	мр Јелена Јаћовић
доц. др Ивана Митић	мр Емилија Јовић
доц. др Јелена Младеновић	мр Душица Љубинковић
доц. др Александра Јанић	мр Оливера Марковић
доц. др Јелена Стошић	мр Сара Немат
доц. др Александар Новаковић	мр Наталија Стевановић
доц. др Нина Судимац	мр Софија Филиповић
мр Никола Татар	мр Вања Цветковић
мр Ивана Шоргић	мр Василиса Цветковић
мр Христина Аксентијевић	мр Милица Ђорђевић

Секретар:
мр Оливера Марковић

Рецензенти појединачних радова са научно-стручног скупа:

проф. др Снежана Божић	доц. др Мирјана Бојанић Ћирковић
проф. др Весна Симовић	доц. др Александар Новаковић
проф. др Данијела Поповић Николић	доц. др Александра Јанић
проф. др Дејан Марковић	доц. др Јелена Младеновић
доц. др Нина Судимац	доц. др Јелена Стошић
доц. др Јелена Османовић Зајић	доц. др Невен Обрадовић
доц. др Ивана Митић	др Олга Трапезникова

Рецензенти:
др Јелена Османовић Зајић
др Ана Савић Грујић
др Олга Трапезникова

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

УЧЕЊЕ У ПАНДЕМИЈИ – SUMMA УТИСАКА
Тематски зборник радова

Niš, 2023.

САДРЖАЈ

УЧЕЊЕ У ПАНДЕМИЈИ – *SUMMA* УТИСАКА

ИЗАЗОВИ УЧЕЊА У ПАНДЕМИЈИ У ТЕОРИЈИ И ПРАКСИ

Аница М. Радосављевић ЕЛЕКТРОНСКА КЊИГА КАО ПОДРШКА НАСТАВИ НА ДАЉИНУ	11
Мирјана М. Бечејски НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ РАД У ДОБА ПАНДЕМИЈЕ КОВИД-19	21
Јелена С. Станковић ИСКУСТВО СА СНИМАЊА ЧАСОВА ЗА ПЛАТФОРМУ РТС-А <i>МОЈА ШКОЛА</i>	37
Сања Д. Стевановић ИСКУСТВО СТУДИЈСКЕ РАЗМЕНЕ У ПАНДЕМИЈИ	49
Наташа М. Лујић Новић УЏБЕНИК ЗА УЧЕЊЕ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА НА ДАЉИНУ – <i>ПРИЧАЈ СРПСКИ ДА ТЕ ЦИО СВИЈЕТ РАЗУМИЈЕ!</i>	61

НАСТАВА У ПАНДЕМИЈИ ИЗ УГЛА УЧЕНИКА, СТУДЕНАТА И ПРЕДАВАЧА

Jasmina S. Veljković OBRAZOVANJE U OSNOVNOJ ŠKOLI U VREME PANDEMIJE	83
Јован Б. Ђорђевић, Јована И. Цакић, Тамара В. Аврамовић, Александра Д. Вукић ИЗАЗОВИ УЧЕЊА У ПАНДЕМИЈИ ИЗ УГЛА СТУДЕНАТА ОАС СРБИСТИКЕ	95
Александар М. Новаковић ПОТЕНЦИЈАЛНА РЕШЕЊА ЗА ПОБОЉШАЊЕ КВАЛИТЕТА ОНЛАЈН УНИВЕРЗИТЕТСКЕ НАСТАВЕ ИЗ УГЛА СТУДЕНАТА СРБИСТИКЕ	109
Viktor Bilan NASTAVA U PANDEMIJI IZ UGLA STUDENATA U AUSTRIJI, HRVATSKOJ I SRBIJI – MOTIVACIJA ZA UČENJE TIJEKOM PANDEMIJE KOVID-19 ..	123
Јована М. Дељанин ОНЛАЈН-НАСТАВА СРПСКОГ ЈЕЗИКА КАО СТРАНОГ НА ТЈЕНЦИНСКОМ УНИВЕРЗИТЕТУ ЗА СТРАНЕ СТУДИЈЕ	137

Ана З. Хубер ИЗАЗОВИ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА БРУЦОШЕ: ЗНАЧАЈ ИНДИВИДУАЛНОГ ПРИСТУПА У РАДУ	149
Предраг Барјактаровић, Катарина Барјактаровић ТАКМИЧЕЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ У ДОБА ПАНДЕМИЈЕ КОВИД-19	161
Снежана С. Радоичић, Исидора Д. Тамбурић, Даница С. Леповић, Јасмина Рочкомановић ГОДИНА УЧЕЊА У ПАНДЕМИЈИ	173
Александра С. Стошић НАСТАВА У ДОБА ПАНДЕМИЈЕ ИЗ УГЛА СТУДЕНАТА ФИЛОЛОШКИХ ФАКУЛТЕТА ПЕТ ЗЕМАЉА	183

ШКОЛСКЕ/ВИСОКОШКОЛСКЕ СЕКЦИЈЕ У ПАНДЕМИЈИ

Марина Лабуд Ђорђевић ЗНАЧАЈ МЕДИЈА У КРЕИРАЊУ СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА МЛАДИХ У ВРЕМЕ ПАНДЕМИЈЕ КОВИД-19	195
Милица З. Живковић УМЕТНОСТ ИМА РЕЧ – УПРКОС СВЕТСКОЈ ПАНДЕМИЈИ Рад секција Основне школе „14. октобар” у време пандемије	207
Милица З. Живковић, Јелена Ђ. Ђорђевић ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ У КОНТЕКСТУ САВРЕМЕНЕ НАСТАВЕ (ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ПРОЈЕКТА <i>ШКОЛОГРАМ</i>)	217
Мирјана Бојанић Ћирковић, Јелена Стошић <i>ФИЛОБЛОГ</i> У ВРЕМЕ ПАНДЕМИЈЕ: ИЗМЕЂУ УЧЕЊА И ЕСКАПИЗМА .	231

МЕТОДИКА НАСТАВЕ ФИЛОЛОГИЈЕ У ПАНДЕМИЈИ

Олга А. Трапезникова ИНТЕРНЕТ РЕСУРСИ ЗА УСАВРШАВАЊЕ ОНЛАЈН-НАСТАВЕ (НА ПРИМЕРУ ЧАСОВА РУСКОГ ЈЕЗИКА)	249
Ненад Ђ. Благојевић, Милица Ђорђевић О МОГУЋНОСТИ КОРИШЋЕЊА ПОДКАСТА У ОНЛАЈН-НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ	257

**ПЕРСПЕКТИВЕ НАСТАВЕ КЊИЖЕВНОСТИ
У УСЛОВИМА ОНЛАЈН-ОБРАЗОВАЊА**

Миливој С. Бајшански, Јована С. Стевановић

ЕПСКА НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ: АНАЛИЗА
ПЕСАМА *ЗИДАЊЕ СКАДРА* И *ПОЧЕТАК БУНЕ ПРОТИВ ДАХИЈА* 269

Јелена М. Павловић Јовановић, Данијела М. Милчић Ђошић

МЕТОД *ДАВАЊЕ ПОВРАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ* У ЧЕТИРИ КОРАКА – РАЗ-
ВОЈ ИНОВАЦИЈЕ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ У ВРЕМЕ ПАНДЕМИЈЕ .. 283

Сања Д. Стевановић³⁷

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Основне академске студије Србистике и Немачког језика и књижевности

ИСКУСТВО СТУДИЈСКЕ РАЗМЕНЕ У ПАНДЕМИЈИ

У раду је представљено непосредно искуство студијске размене обављене за време пандемије. Аутор рада је пролећни семестар 2020/21. године провео у Аустрији, на Универзитету у Грацу (Universität Graz), те преноси искуства и запажања из угла иностраног студента на грачком Институту за славистику (Institut für Slawistik) у пандемијским условима. Највећи део рада бави се организацијом наставе на Универзитету у Грацу током периода одржавања размене и предностима и недостацима које такво учење има за гостујуће студенте. Једно поглавље посвећено је сагледавању метода коришћених у настави немачког језика као страног која се у исто време одржавала при Центру за језике, плурилингвалност и предметну дидактику (Zentrum für Sprache, Plurilingualismus und Fachdidaktik) исте високошколске установе. На крају рада аутор даје завршна разматрања у вези са изнетим аргументима и закључује да је и у условима пандемије могуће доживети аутентично искуство студентске размене и оптимално искористити онлајн-наставу за своју академску каријеру и лични развој.

Кључне речи: студентска размена, пандемија, ковид-19, Универзитет у Грацу, Основне академске студије словенских језика, књижевности и културе, онлајн-настава, немачки језик као страни.

1. Увод

Студентске размене већ дуго су значајан део студирања и велики број студената³⁸ сваке године добије могућност да преко неког од програма студијске мобилности проведе одређени период студија на академском и професионалном усавршавању у иностранству. Највећи и најзначајнији међу програмима који студентима пружају финансијску, али и остале видове

³⁷ ssanja2503@gmail.com

³⁸ Термини „студент”, „наставник” и слично у раду односе се на лица оба пола (студенте и студенткиње, наставнике и наставнице) – од коришћења родно осетљивог језика аутор рада из практичних разлога свесно одступа.

помоћи око мобилности јесте Еразмус+, „program namenjen povezivanju i saradnji u oblasti obrazovanja, mladih i sporta na osnovu finansiranih projekata”, а чија је „ključna aktivnost podržavanje projekata za međunarodnu kreditnu mobilnost, koja omogućava značajan broj studentskih razmena i stručnih praksi” (STIPENDIJE 2020, 5). Аутор овог рада био је током пролећног семестра 2020/21. године стипендиста Еразмус+ организације и провео је у Аустрији, на Институту за славистику у Грацу пет месеци, колико траје семестар. У овом раду покушаће да представи начин на који се настава у том периоду одржавала и истакне предности и мане тако организоване наставе. Осим на Институту за славистику, на коме је похађао предмете важне за своје студије србистике, аутор рада присуствовао је курсевима немачког језика као страног при Центру за језике, плурилингвалност и предметну дидактику грачког универзитета и тамо стекао компетенције релевантне за своје студије германистике, а на запажања са тих часова биће посебно скренута пажња на крају рада.

2. Начин реализације наставе

Настава је на Универзитету у Грацу током пролећног семестра 2020/21. академске године на већини студијских програма реализована онлајн, у реалном времену преко апликација Биг блу батн (енгл. Big Blue Button) и Зум (енгл. Zoom), а све материјале наставници су постављали на платформу Мудл (енгл. Moodle) у оквиру својих виртуелних учионица. Сваки предмет имао је своју виртуелну учионицу којој су помоћу својих имејл-адреса били придружени предметни наставник и студенти. Ту би наставник објављивао материјале са часова, снимке предавања, додатну литературу, али и делио обавештења, што је представљало својеврстан форум и писану интеракцију између студената и наставника. Од почетка семестра у фебруару, па све до краја јуна, колико је трајао наставни период, настава је организована на овај начин, према устаљеном распореду часова. Већина испита такође је била организована преко онлајн-сервиса, неки од њих студенти су полагали попуњавајући документе у које су наставници претходно унели питања, односно задатке које је требало урадити, а неки су били усмени, извођени као разговор у реалном времену између наставника и студен(а)та. Током следећа два поглавља аутор рада позабавиће се предностима и недостацима овако организоване наставе и испита, и истаћи своја размишљања и ставове о томе.

3. Предности онлајн-наставе из угла студента на размени на Универзитету у Грацу

Информационо-комуникационе технологије у настави нису новина, оне се већ дуго примењују у области образовања, али је епидемиолошка ситуација која је наступила у претходном периоду условила значајне промене у начину учења и подучавања и довела до тога да онлајн-настава (енгл. Distance Learning System)³⁹ преузме примат на свим образовним нивоима. У овој ситуацији, наравно, нису изузети ни студенти на размени, тако да су се и они у оквирима своје мобилности морали понашати према правилима која важе за остале студенте. Иако „mnogi smatraju da je obrazovna efikasnost onlajn nastave niža od tradicionalnog predavanja licem u lice” (МАТИЈАШЕВИЋ I DRUGI 2021: 167), у табели која следи биће прегледно наведене и објашњене предности онлајн-наставе, како их види аутор овог текста. Већина њих важи уопштено за онлајн-наставу, независно од тога где се одвија и ко су њени корисници, али ће бити посебно размотрено и како њене наведене предности користе студентима у периоду мобилности.

Рад у мањим групама	<p>Према сазнањима до којих је аутор рада дошао, на Институту за славистику Универзитета у Грацу уобичајено је да се настава одвија у мањим групама (до 10 студената) и онда када се настава одржава уживо, тако да је то остала предност и у онлајн-условима. Када је на часу присутно мање студената, интеракција између њих и професора је боља и свако може да се истакне, да учествује у раду, односно дискусији и на тај начин више научи. Са укљученим микрофонима и камерама остварује се атмосфера слична оној у учионици, а да притом систем није преоптерећен и да се због тога не прекида интернет веза. Треба још једном нагласити да је аутор овог рада студент филологије и да у том смислу нема преке потребе за непосредним присуством у учионици, јер нема практичних радњи, извођења експеримената и сличних активности које подразумевају мануелни рад.</p>
---------------------	---

³⁹ Овај појам обично се у литератури узима као „jedna od komponenata obrazovanja potpomognutog informacionim tehnologijama”, а остале две компоненте су: компјутерски подржано учење (енгл. Computer Assisted Learning) и компјутерски подржано истраживање (енгл. Computer Assisted Research) (МАТИЈАШЕВИЋ I DRUGI 2021: 165).

<p>Доступан сав материјал</p>	<p>Све што наставници у току наставе користе и све што је студентима неопходно за припрему испита поставља се на платформе у виртуелне учионице и све то доступно је студентима у сваком тренутку за преузимање и уређивање. У условима пандемије ово је велика олакшица, јер студент не мора да физички иде до библиотека или копирница и на тај начин повећава број социјалних контаката, уколико то не жели. Наравно, студентима који желе да неку област детаљније изуче и искористе више извора наставници су вољни да наведу наслове којима се треба позабавити и смернице за приступање литератури.</p>
<p>Лакша организација</p>	<p>Студенту су материјали јасно организовани по виртуелним учионицама; све што му је потребно за појединачне предмете груписано је на одређеном месту и јасно одвојено од осталих материјала. Осим тога, ово омогућава „висок степен флексибилности и индивидуализације у раду” (ОНЛАЈН 2021, 2), као и „учење у сопственом темпу” (ОНЛАЈН 2021, 6). Ове предности изузетно су корисне за оне студенте који су навикнути на самосталан рад и оспособљени за њега, тако да они могу лако одредити колико им времена треба за одређени задатак и како да га најбоље одраде, а материјали су свакако груписани и јасно одређени.</p>
<p>Смањен обим градива</p>	<p>Ова ставка можда је само усамљено запажање аутора овог рада, али он је стекао утисак да се на онлајн-настави ипак пређе мање наставних садржаја и да се наставници више усредсреде на један проблем / једно питање, а и литература коју они пошаљу свакако је мања у односу на то што би студент у „нормалним” околностима требало сам да пронађе и научи користећи више извора. Осим тога, утисак који је аутор рада такође стекао јесте да наставници показују више разумевања за ситуацију у којој се сви, па и студенти налазе и постају за нијансу попустљивији, имајући у виду то у којим условима се учи. Ово се одражава у великој мери и на студенте на размени, с обзиром на то да наставници имају у виду да су ови млади људи променили средину, а да притом не могу да осете потпуно процес наставе на иностраном факултету.</p>

<p>Рад на различитим апликацијама</p>	<p>Пандемијска ситуација наступила је непланирано и образовање је морало брзо да се преусмери на други медијум, али је то била добра прилика за наставнике, као и за студенте, да стекну важне компетенције рада на различитим апликацијама. Настава је обogaћена различитим софтверима и студентима је омогућено да раде на њима и организују одређене активности у виду квизова, игрица, мултимедијалних презентација и сл. Ово је студентима на размени омогућило да се боље упознају са својим колегама и забаве са њима. Такође, веб-алати и различите апликације чине наставу интерактивном у пуном смислу те речи и унапређују квалитет учења. Студенту на размени компетенције које на овај начин стиче корисне су и са те стране што касније може својим колегама на матичном универзитету пренети искуства и упоредити алате који се користе у њиховој земљи и у иностранству.</p>
<p>Снимци предавања</p>	<p>Свако предавање које је у семестру који је предмет овог рада одржано снимано је и сви снимци постављани су на платформе које су коришћене за наставу, тако да је за студенте било могуће да у сваком тренутку погледају, односно преслушају часове које су пропустили или да се још једном врате на часове којима су присуствовали и пронађу информације које су им евентуално промакле.</p>
<p>Могућност праћења више предмета</p>	<p>Ова ставка надовезује се на претходну. С обзиром на то да су сва предавања снимана и да су снимци били доступни студентима, њима је омогућено да лакше систематизовано прате већи број предмета и последично положи већи број испита, те на тај начин сакупе већи број ЕСПБ бодова који ће им бити урачунати у укупан збир ових поена на матичном универзитету. У зависности од тога које активности обавља и које још садржаје жели да укључи у свој дан, студент може сам да одреди када ће се и на који начин бавити одређеним предметом, не размишљајући о материјалима, јер су они доступни 24 часа.</p>
<p>Бржа комуникација са наставницима</p>	<p>Чињеница је да студенти на размени не познају никог од наставника пре него што семестар почне, за разлику од својих колега који већ неко време студирају на том универзитету, те је за њих веома важно да добију брзе одговоре на своја питања и објашњења која су им неопходна, а та комуникација ефикасније се одвија у време када су сви на интернету и ажурно одговарају на електронску пошту.</p>

4. Недостаци онлајн-наставе из угла студента на размени на Универзитету у Грацу

У овом одељку детаљно ће бити разматрана и негативна страна онлајн-наставе, односно њене мане и недостаци, јер она дефинитивно одузима настави међуљудску интеракцију коју је могуће остварити само „један на један”, током сусрета уживо. У литератури се наводи како „*nijedan pedagoški pristup ne može zameniti najveću prednost tradicionalnog formalnog obrazovanja – direktnu interakciju nastavnika sa studentima*” (JAKŠIĆ I DRUGI 2021: 181), са чиме је аутор овог текста сагласан. Стога ће у овом делу рада бити наведени недостаци онлајн-наставе које је аутор овог рада као студент на размени уочио, а притом ће бити објашњено како ови проблеми утичу на студенте који обављају своју мобилност.

Студентима недостаје „жива реч”	Сасвим је разумљиво да нам је као људима лакше да се сконцентришемо и разумемо излагање када нам неко говори обраћајући нам се директно, када можемо да пратимо његове изразе лица и мимику, просто је атмосфера другачија када су људи присутни у истој просторији. Док слушамо како нам неко говори из компјутера, не осећамо се довољно „прозванима” да се укључимо у дискусију и теже нам је да се сконцентришемо јер нас нико не „контролише”. Наставник се на часу доживљава као ауторитет и „ <i>prisustvo nastavnika motiviše studente, podstiče ih i podseća da završe posao</i> ” (JAKŠIĆ I DRUGI 2021: 182).
Смањена могућност упознавања са колегама	За студенте на размени ова ставка је веома важна, с обзиром на то да се подразумева да пре него што стигну у државу у којој ће провести период своје мобилности они не познају студенте са којима ће учити тог семестра. Како се настава одржавала онлајн, могућност упознавања са колегама била је мања и тиме смањен број склопљених пријатељстава, а то је једна од кључних ствари које студенти наводе као позитивне након што заврше своју мобилност. Упознавање са различитим новим људима из иностранства једна је од лепших страна размена, а посредством пандемије иностранци студенти на великом су губитку јер можда пропуштају прилику да успоставе однос са потенцијалним пријатељима за цео живот.

<p>Већи број задатака за самосталан рад</p>	<p>Искуство аутора овог рада са студентске размене показало је да су наставници били склонији томе да студентима задају већи број задатака за самосталан рад. Чинило се да су они имали осећај да студенти не учествују довољно у онлајн-настави и да нису били сигурни да су студенти разумели и научили наставне садржаје, пошто нису могли увидети колико и како су градиво савладали и јер нису имали повратне информације које би вероватно могли лакше прикупити у учионици.</p>
<p>Стриктнији рокови</p>	<p>Наставници који су предавали на грачком универзитету током семестра о коме је у раду реч били су, уопштено гледајући, стриктнији у постављању рокова за предају задатака или испуњавању обавеза у виду презентација и реферата, вероватно мислећи како је студентима лакше да се организују и брже одраде задатке пошто су највећи део времена код кућа и не троше време на превоз до факултета и сличне активности. Такође, наставницима је сигурно било битно да на време добију повратну информацију о томе како су студенти реципирали наставне садржаје, да би знали како да надаље организују наставу и шта да побољшају у свом приступу како би настава до краја семестра била успешнија.</p>
<p>Нередовност (асинхрони курсеви)</p>	<p>Аутор овог рада је током своје студентске размене похађао само један асинхрони курс који се одвијао тако што је наставник сваке седмице слао материјале и презентације са наснимљеним аудио-фајловима у којима он објашњава наставне јединице симулирајући екс катедра наставу уживо, али ту се јавља проблем нередовности, јер је прокрастинација у људској природи и увек се јавља нешто што нас наводи на то да обавезе одложимо. Тако се често дешава да студент не погледа баш сваке недеље по једну презентацију, већ се оне гомилају и на крају доведу до тога да студент буде под притиском и у жубри спрема испите, смањујући притом квалитет научног. За студенте на размени још је лакше да падну у искушење да одлажу своје обавезе, с обзиром на то да се налазе у новој средини и има толико много садржаја којима би се радије посветили.</p>

Измењен концепт испита	<p>Већ је поменуто да су се и испити на Институту за славистику у Грацу одржавали онлајн, па је и њихов концепт за те потребе промењен, пре свега када се говори о писаним испитима. Није било задатака који подразумевају репродукцију чињеница, пошто је студентима сав материјал доступан у виртуелним учионицама, а чак и када су камере укључене, наставник током испита не може да прати колико је страница на рачунару студент отворио. Како би се смањила могућност преписивања, задаци на испитима који су подразумевали писану продукцију (у Ворд (енгл. Word) документу или преко Мудл (енгл. Moodle) форме били су тако постављени да подразумевају решење неког проблемског задатка, помоћу претходног самосталног истраживања и логичког закључивања и повезивања појмова. Аутор рада сматра да је неопходно тако приступити, јер целокупни труд који је наставник у току семестра уложио у курс пада у воду уколико студенти ништа не науче, већ само препишу испит. Међутим, оним студентима који су навикнути на традиционални начин учења и испитивања, код ког се тражи репродукција чињеница, било би тешко да се прилагоде овом начину рада.</p>
------------------------	---

5. Курсеви немачког језика као страног

Како је у уводном делу рада напоменуто, део који следи биће посвећен курсевима немачког језика као страног које је аутор рада похађао на Универзитету у Грацу, у оквиру Центра за језике, плурилингвалност и предметну дидактику. Овим часовима присуствовала је већина студената који су у пролећном семестру 2020/21. били гостујући, односно студенти на размени на неком од факултета грачког универзитета. Један од курсева одвијао се током целог фебруара и био је осмишљен као припрема за период мобилности, а током тих часова требало је да студенти унапреде своје опште језичке вештине на немачком језику како би се лакше интегрисали у средини у коју долазе, али и како би се упознали са градом и државом у којој треба да проведу наредне месеце. Остала два курса које је аутор овог рада похађао одржавала су се током целог семестра и били сконцентрисани, први на вештину читања и писања различитих врста текстова (Deutsch Lese- und Schreibkompetenz), а други на вештину усмене комуникације на нивоу Ц1 знања језика (Deutsch Sprachkompetenz). Посматрајући сва три курса и упоређујући их, аутор може закључити да су они били изузетно значајни јер су повезали студенте из различитих земаља и омогућили им да стекну појам о томе у какву средину долазе и шта од размене могу очекивати.

Наставници који су држали наставу потрудили су се да максимално искористе предности које рачунар и интернет пружају и у највећој мери интегришу различите апликације које би студентима олакшале учење и у исто време учиниле тај процес занимљивијим. Осим квизова и игрица које су коришћене за проверу наученог, треба издвојити креативне задатке који су подразумевали да студенти помоћу интерактивних табли на којима могу уређивати текстове истовремено једни другима коригују писане задатке, да допуњавају своје текстове и враћају им се после неколико дана на пример (јер се у софтверима подаци неизмењени чувају неограничено време) или да уче помоћу кратких клипова, који са једне стране могу бити граматичка објашњења, а са друге кратки видео-прилози о одређеним темама релевантним за курс. Оно што је још било присутно, а не би га било могуће извести у учионици, јесте што би наставник при свакој говорној вежби задао тему, а онда поделио студенте у парове и „послао” их у такозване чет собе (енгл. chatrooms), тако да је било занимљиво сваки пут имати другог саговорника и притом не знати до тренутка повезивања ко ће то бити. Након првог месеца, када су се боље упознали, студенти су добијали задатке које је требало да ураде у паровима након наставе и тада су они почели да се састају уживо негде у граду. Овај потез са издвајањем само по двоје студената показао се као добра замисао јер је студентима представљало мањи проблем да се нађу са једном особом него са целом групом од 15 људи, а за студенте на размени је ово било посебно корисно јер су се могли уживо видети и кроз задатке које су радили боље упознати са колегама из најразличитијих земаља и култура – аутор рада имао је прилике да се ближе упозна и спријатељи са студентима различитих области природних и друштвених наука из Норвешке, Словачке, Јапана, Словеније, Аргентине итд. Без обзира на то што је било немогуће наћи се са свима њима уживо истовремено, наставници су осмислили начин да повежу своје гостујуће студенте и у условима пандемије им омогуће да се међусобно упознају и спријатеље.

6. Закључак

На крају рада, након што су непосредни утисци са студентске размене проведене у аустријском граду Грацу изнети, а предности и недостаци студијског боравка у иностранству у пандемијским условима аргументовани, аутор рада скренуће пажњу само још на следећи став Вима Гејбријелса: „While this is an acceptable solution to an unprecedented problem, we should keep in mind that online classes are not a proper substitute for a physical mobility experience⁴⁰” (2020: 22–23). Са овим ставом аутор рада је сагласан, али закључује како би без обзира на то што је у претходном периоду пандемија

⁴⁰ „Иако је ово прихватљиво решење за новонасталу ситуацију, треба имати на уму да онлајн-настава није адекватна замена за студентску размену и не пружа потпуно искуство размене” (прев. Сања С.).

вируса ковид-19 онемогућила уобичајено функционисање у целом свету, студенти који обављају своје мобилности требало би да се потруде да у ситуацији у којој се налазе остваре бенефите и од времена током ког бораве на студијама у иностранству прибаве најбоље за себе. Притом је веома важно поставити приоритете и организовати добро своје време и активности. Удео који у успешности размене имају наставници на прихватном универзитету велики је, а аутор овог рада у претходном тексту разматрао је један пример добре праксе који представља Универзитет у Грацу, чији се наставни колектив потрудио да у периоду пролећног семестра 2020/21. године буде максимално од помоћи иностраним студентима који су у то време боравили у том граду.

Литература

- GABRIELS 2020: Gabriels, WimiRasmusBenke-Åberg, *Student Exchanges in Times of Crisis*. Research report on the impact of COVID-19 on student exchanges in Europe. Erasmus Student Network, <https://esn.org/sites/default/files/news/student_exchanges_in_times_of_crisis_-_esn_research_report_april_2020.pdf>, 15. 12. 2021.
- JAKŠIĆ I DRUGI 2021: Jakšić, Anja, Ksenija Mitrović, Jelena Ćurčić i Danijela Gračanin, *Tradicionalna vs. onlajn nastava: prednosti i izazovi*. XXVII skup Trendovi razvoja: „Online nastava na univerzitetima”. Novi Sad: 2021, <http://www.trend.uns.ac.rs/stskup/trend_2021/radovi/T1.3/T1.3-9.pdf>. 15. 12. 2021.
- MATIJAŠEVIĆ I DRUGI 2021: Matijašević, Jelena, Marko Carić i Sanja Škorić, *Online nastava u visokom obrazovanju – prednosti, nedostaci i izazovi*. XXVII skup Trendovi razvoja: „Online nastava na univerzitetima”, Novi Sad: 2021, <https://www.researchgate.net/publication/349394694_Online_nastava_u_visokom_obrazovanju_-_prednosti_nedostaci_i_izazovi>, 15. 12. 2021.
- ОНЛАЈН 2021: *Онлајн и хибридна настава – дугорочна стремљења и краткорочне смернице*. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, 2021, <<https://ceo.edu.rs/wp-content/uploads/2021/03/SMERNICE-%D0%9EnlajnHibridnaPripremnaNastava.pdf>>, 15. 12. 2021.
- STIPENDIJE 2020: *Stipendije za studente i osoblje visokoškolskih ustanova iz Srbije, 2020*, <<http://obrazovanje.euinfo.rs/wp-content/uploads/2020/10/Stipendije-2020-2021.pdf>>, 15. 12. 2021.

Sanja D. Stevanović

ERFAHRUNGSBERICHT ÜBER EINEN STUDENTENAUSTAUSCH IN DER PANDEMIE

In der vorliegenden Arbeit wird den Erfahrungsbericht über einen Studentenaustausch, der während der Pandemie stattgefunden hat, dargestellt. Der Autor der Arbeit hat das Frühlingsemester des akademischen 2020/21 Jahres in Österreich an der Universität Graz verbracht und vermittelt gerade seine Erfahrungen und Beobachtungen aus Sicht eines internationalen Studenten auf dem Institut für Slawistik in Graz unter Pandemiebedingungen. Der größte Teil der Arbeit befasst sich mit der Organisation des Unterrichts an der Universität Graz während des Studentenaustausches und mit den Vor- und Nachteilen eines solchen Lernens für Gaststudierende. Ein Absatz ist der Auseinandersetzung mit den Methoden gewidmet, die bei dem DaF-Unterricht angewendet worden sind, der gleichzeitig bei dem Zentrum für Sprache, Plurilingualismus und Fachdidaktik an derselben Hochschulinstitution stattgefunden hat. Am Ende der Arbeit gibt der Autor abschließende Überlegungen zu den vorgebrachten Argumenten und kommt zu dem Schluss, dass man auch in einer Pandemie die Möglichkeit hat, einen authentischen Studentenaustausch zu erleben und Online-Unterricht optimal für seine wissenschaftliche Karriere und persönliche Entwicklung auszunutzen.

Schlüsselwörter: Studentenaustausch, Pandemie, covid-19, Universität Graz, Bachelorstudium Slawische Sprachen, Literaturen und Kulturen, Online-Unterricht, Deutsch als Fremdsprache (DaF).